

GLOBAL ASBESTOS AWARENESS WEEK

GLOBAL ASBEST FARKINDALIK HAFTASI

ASLI ODMAN

İstanbul İSİG Meclisi Gönüllüsü

Dünyada
Asbestle Mücadelede
Taban Hareketleri

06 Nisan 2021 20:00

Zoom Etkinliğidir

Meeting ID: 831 5294 1021

Passcode: 021054

ASUD ASBEST SÖKÜM UZMANLARI DERNEĞİ

1. İstanbul İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği
Meclisi Websitesi: www.isigmeclisi.org

2. Asbest ve işçi / halk / çevre sağlığı ile
ilgili yazıları da içeren websitesi:
<https://asliodman.academia.edu/>

Asli.odman@msgsu.edu.tr
asliodman@gmail.com

**KİŞİSEL OLMAYAN BİR HİKAYE:
NEREDEN NEREYE? NEDEN VE NASIL BİR
SOSYAL BİLİMCİ ASBEST HAKKINDA
ÇALIŞIR?**

> August 2007

2 translati

JOB PRESSURES LEAD TO SUICIDE AND DISEASE

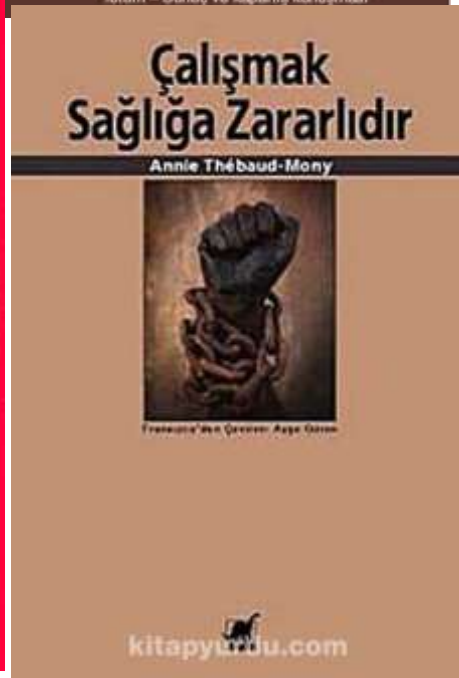
Death at work

Working conditions have deteriorated recently and exposure to carcinogenic materials has worsened. In France there has been a spate of work-related suicides.

- 2011: İstanbul İSiG Meclisi'nin Kurulması
- 2012: "Afet Yasası", Resmen Kitlemel 'Patlatmalı' Kentsel Dönüşümlerin Başlangıcı
- 2013: Ban Asbestos Int. ve Fransa'dan Uzmanların TR'ye 28 Nisan'larda Daveti, saha gezileri

- 2015 NGO Shipbreaking Platform, Ban Asbestos ile Aliğa Gemisöküm Bölgesi teftiş + raporu
- İş Cinayetleri Almancağı 2016-2019 arası işçi ve çevre sağlığı eklemlenmesindeki asbest hk. yazılar (senelik güncellemeler)
- 2018: Mekanda Adalet Derneği ile Kamu Spotu
- 2019 Şehir Plancılar ile Kadıköy ve Gaziosmanpaşa Asbest Risk Haritaları Denemesi

**ADIM ADIM, KURULAN ZİNCİRİN
İZLERİ:**

Çalışırken Hastalanıyoruz
İstanbul İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği
Meclisi Çalıştayı I
16 Ekim 2011

Avrupa'da İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği
alanında yeni akımlar, kampanyalar ve
oluşumlar

Aslı Odman

AVRUPA'DA

- Sanayi üretiminin Doğu Avrupa, Türkiye, Güney Asya'ya kayması ile **iş kazaları azalıyor**
- Yüzelli yıllık, özellikle 2. Dünya Savaşı sonrası yoğun sanayileşmenin sonuçları olan **meslek hastalıkları** (asbest kullanımı, nükleer enerji, kimyasallara bağlı mesleki kanserler)

VE

- Ofislerde yoğunlaştırılmış çalışmaya bağlı psikososyal hastalıklar **artıyor.**

Mesleki Kanserler - FRANSA

- Fransa'da 2005 yılında 1795 kanser vakası ve 380 kanserden ölüm vakası nedeni, mesleki kanser olarak kabul edildi.
- Bunların % 85'i asbest kaynaklı kanserlerdi.
- Türkiyede kanserlerin ne kadarının, mesleki olduğu, yani çalışma koşulları kaynaklı olduğu tescil edilebiliyor?

ASBEST KULLANIMININ AVRUPA SONUÇLARI

- Avrupa Sendikalar Enstitüsü (ETUC'un araştırma örgütü ETUI)'ye göre 2030 yılına kadar yalnızca Batı Avrupa'da asbeste bağlı kanserlerin yol açacağı ölüm sayısı 500 000 olacak.

HESA Magazine, 2005, sayı 27

Kimler kanserojen (asbest, kimyasallar, radyoaktivite vs.) maddelere maruz kalıyor?

- Boyacı, raspacılar
- Asfalt ile çalışan yol işçileri
- İnşaat işçileri (izolasyon için asbest kullanımı)
- Elektrikçiler
- Temizlik ve bakım işçileri, hizmetliler
- Kuaförler
- Fransa'da taşeron nükleer santral bakım işçileri, sektördeki tüm radyoaktivitenin %80'ine maruz kalıyorlar.

Fransa'da

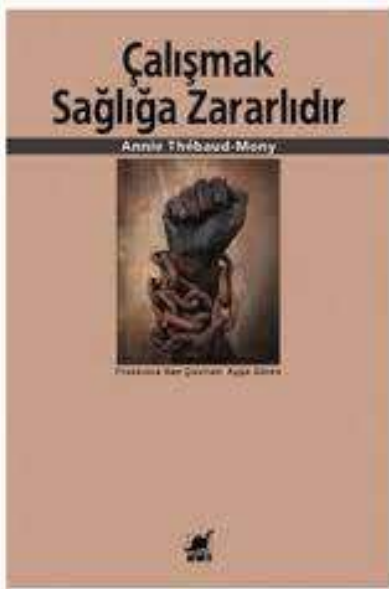
Fransa'da çalışmak, öldürüyor, yaralıyor, hasta ediyor:

- her gün iş kazaları nedeniyle 2,
- asbeste bağlı kanserlerden 8 çalışan ölüyor;
- her gün 2.500.000 çalışan, kanserojen karışımlara maruz kalıyor;
- her gün milyonlarca kadın ve erkek bir insanın moral ve fiziksel olarak kaldırabileceği yükün sınırına itiliyor. Senede toplam ortalama 10.000 intiharın 400ü, işyeri intiharı olarak kayda geçiyor.
- Kanserlerin en az %10'u mesleki kanser.
- Senede 35.000 mesleki hastalık kayda geçiyor. Bu rakamın gerçeğin ancak % 30'unu yansıttığından bahsediliyor.

Annie Thébaud-Mony- INSERM:

Fransa'nın en önemli kamu biyomedikal AR-GE kurumunda sosyolog!

'Çalışmak sağlığınıza ciddi şekilde zarar verebilir!' (Ayşe Güren tarafından 2011'de türkçeleştirildi) şunları ele alıyor:

- Risklerin alt işverene devri
- 'Başkasını kasıtsız tehlikeye atma' suçu olarak olarak iş kazası
- Onura saldırı olarak meslek hastalığı
- Duygusal ve fiziksel şiddet
- Mesleki kanserler, asbest, slikoz
- İş kazalarının üçüncü dünyaya kaydırılması
- İşyeri Hekimliğinin değiştirilen statüsü

BAN ASBESTOS KAMPANYASI

- Dünyada asbest üretimi ve asbestli ürünlerin satışını tamamen yasaklamak için küresel bir eylem/bilgi ağı – 2000’de kurulmuş.
- Asbest kurbanlarının örgütleri (12 ülkede örgütlüler), İSİG uzmanları, aktivistler birarada.
- Türkiye parçası değil!
- Şimdiye kadar 55 ülke tamamen yasaklamış, Türkiye ise ancak 1.1.2011’den itibaren tamamen yasakladı– AB’ye uyum baskısı ile.

Dünyada Asbest Üretim ve Tüketimi

Üretende de tüketende de asbestiosis, akciğer zarı, karın zarı (mezotelyoma) kanserine yolaçtığı kanıtlanmış asbest hâlâ:

Rusya (1milyon ton), Çin (400bin ton) , Brezilya, Kazakistan ve Kanada'da üretiliyor.

Asbestin en çok tüketildiği ülkeler ise sırasıyla **Çin** (613bin ton) , Hindistan (426bin ton) , Rusya, Brezilya ve Endonezya.

Kaynak: Ban Asbestos, 2010 verileri, <http://ibasecretariat.org/>

Türkiye'de Asbest Üretimi /Tüketimi:

Bizi ne bekliyor?

- 1975'de 32bin, 1985'de 55bin, 1997'de 34bin, 2004'de 11bin, 2006'da 5bin ton asbest tüketilmiş. (*United States Geological Survey* Verisi; [Dr. Seyhan Erdoğan](#))
- Asbestin neden olduğu hastalıkların ortaya çıkması için 20 ile 40 yıl arası zaman geçmesi gerekiyor.
- [Ege Üniv. İnşaat Müh. Ar.Gör. Özge Akboğa'ya](#) göre, bugün yılda en az 500 kişide akciğer zarı kanseri (mezotelyoma) görülüyor.
- Asbest nedeniyle her yıl [İngiltere](#)'de 3 bin 500, [Amerika](#)'da ise 10 bin kişi hayatını kaybediyor. [İsveç](#)'te 30 yıl önce asbestin kullanımını yasaklanmış olmasına rağmen, asbestten kaynaklanan ölümler normal iş kazalarındaki ölümlerin üç misli.

Nerelerde kullanılmış/-iyor?

- Köylerde 'beyaz toprak' adı altında badana, sıva malzemesi, çatı izolasyon malzemesi olarak liflerinin solunması ölümcül olan asbest ve erionit (fibröz zeloit) kullanılmış ve kullanılmaya devam ediliyor.
- 'Göreme'nin Bermuda Üçgeni': Karain, Tuzköy ve Sarıhıdır

Anadolu'nun Bitmeyen Akciğer ve Karın Zarı Kanseri Çilesi, Prof. Dr. İzettin Barış, 2003

Prof. İzzetin Barış ve ekibinin 30 yıllık
öncü çalışmaları sonucu ortaya
çıkardıkları **asbest ve erionite bağlı**
hastalıklar haritası – 2009

- Türkiye’de asbest alanında meslek hastalığından çok **çevresel maruziyete bağlı hastalıklar yoğun!**
- **Çevresel ve mesleki kanserler arasındaki ilişki**

Maden Tetkik Arama'ya Göre Türkiye'de Asbest Yatakları - 2011

Türkiye'de asbeste mesleki maruziyete bağlı işkolları

- **İnşaat**: yer ve tavan kaplamaları, yalıtım amaçlı püskürtme kaplamalar, ara duvarlar, yangına dayanıklı yalıtım panelleri, kazanlar, borular ve asbestli çimentodan imal edilmiş ürünlerde,
- **Eternit Şirketi'nin** çoğu çatı vs. ürünü uygulayanlarda,
- **Sobacılar**: Boru ve soba arkası yalıtım malzemesi olarak.
- **Gemilerde** --> **Aliğa/İzmir Gemisöküm Bölgesi**: Dünyada gemi söküm işi yapılan sadece 5 ülke var: Bangladeş, Pakistan, Hindistan, Çin ve Türkiye!

Çalışırken Ölen ve Yaralananları Anma Günü: 28 Nisan

Day of
Mourning
April 28

Remembering
lives lost
or injured
in the
workplace

CCOHS
Canadian Centre for Occupational Health and Safety
1-800-668-4284 www.ccohs.ca

APRIL 28
NATIONAL DAY OF MOURNING FOR
WORKERS KILLED OR INJURED ON THE JOB

1904-2004

10 years ago, the International Congress of Workers of the Day of Mourning, 1904, we have been able to make way for legislative, organizational, educational and informational support. It is now 100 years since the first day of mourning was held. We look to the future with hope and confidence.

Surviving Workers Congress
Congreso de Sobrevivientes de Canadá

28 Nisan sloganı:

Remember the Dead, Fight for the Living - Ölenleri Anma, Kalanlar için Mücadele Günü

- 1984 Kanada sendikalarının inisiyatifi
- 2011 itibarıyla İLO dahil, Arjantin, Brezilya, İspanya, Tayland, ABD, İngiltere tarafından resmi anma günü olarak kabul edilmiş. Uzun sendikal kampanyalardan sonra.

28 NİSAN 2012:
Çalışırken Ölenlere YAS ve
ADALET Günü

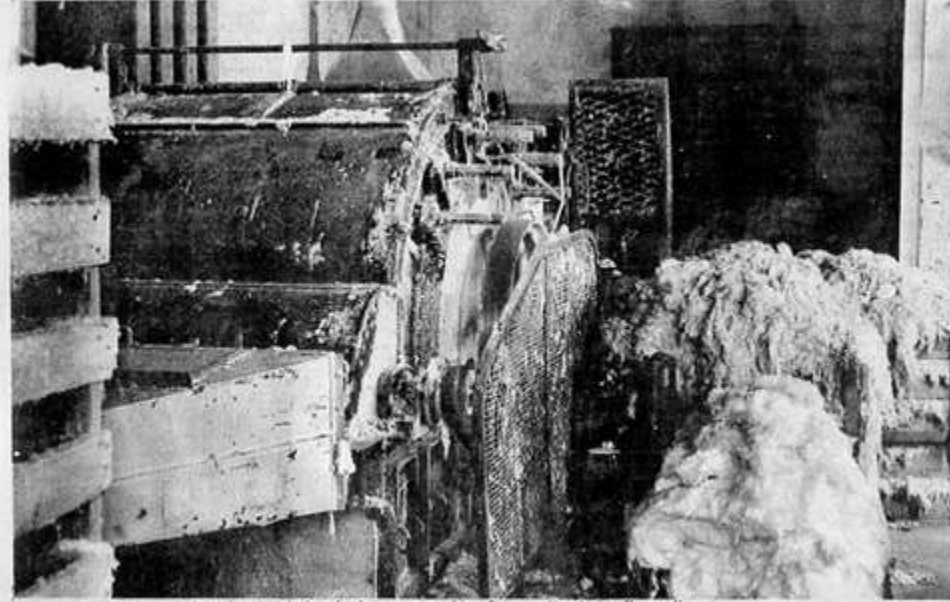
İstanbul İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği
Meclisi

www.yanginkulesi.org

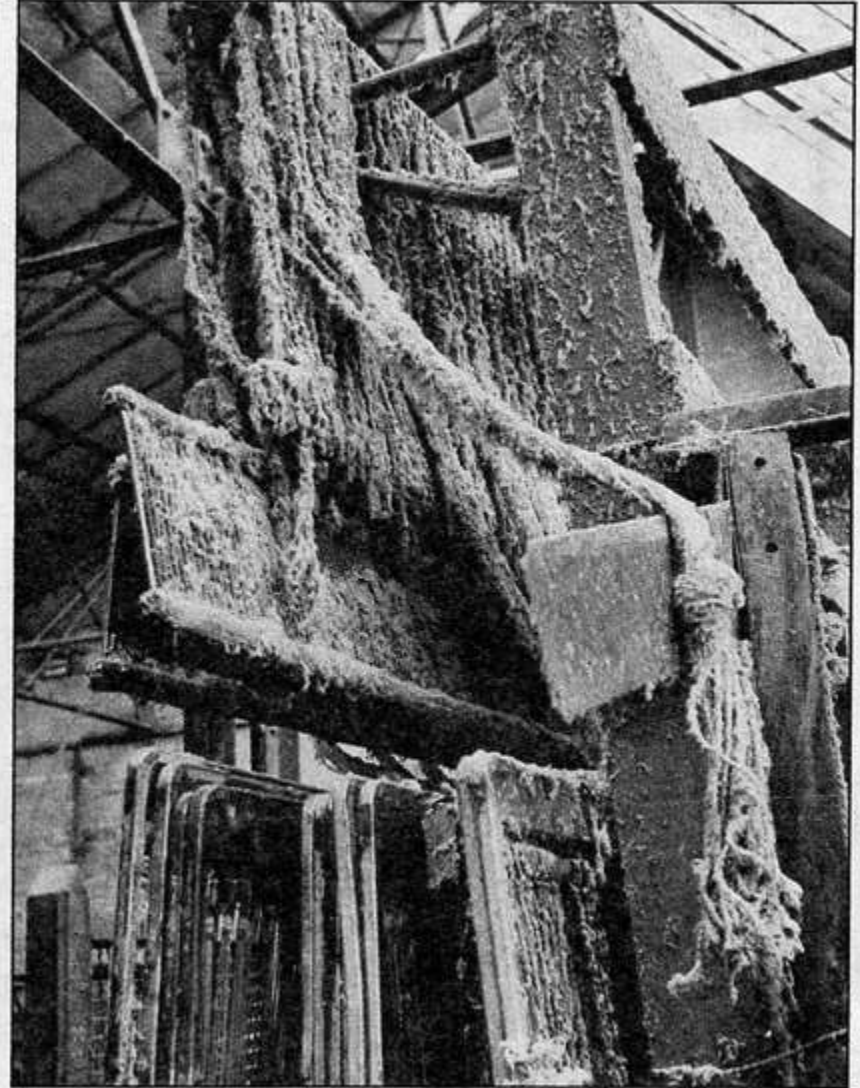
Petrol-İş - İstanbul

**2.İşçiler ve Aileler peşini bırakmazsa,
koca asbest lobisini yenmek mümkün
olur mu?**

**FRANSA'DA ASBESTİN HALK
HAREKETLERİ SONUCUNDA
YASAKLANMASI...**

Les paquets d'amiante étaient chargés à la fourche dans cette machine. La poussière était telle que l'on n'y voyait plus rien, la machine une fois en route. (Photo Libération)

Les toiles d'araignée des fibres d'amiante dans l'usine Amisol.

2. FRANSA –CLERMONT FERRANT – AMISOL ASBEST BAZLI TEKSTİL FABRİKASI – 1970'LER VE AMISOL'UN KADIN İŞÇİLERİNİN MÜCADELESİ

1970'ler: Amisol'un kadın işçilerinin asbestin ölümcül etkilerine karşı bilinçlenmesi VE Jussieu Üniversitesi'nin asbestten temizlenmesi için üniversite hareketi buluşur!----) İşçiler, işçi sağlığı uzmanları ve öğrencilerin işbirliği

'Asbestten öldü!'

20 yıllık asbeste maruz kalan iş kurbanlarını, işçi ailelerinin, çevre örgütlerinin, işçi sağlığı ve iş güvenliği uzmanlarının **mücadelesi:**

1970'ler: Jussieu Üniversiteleri Sendikalar Arası Kolektifi ve AMISOL Kadın İşçiler Kolektifi –

1994: CAPER: Önleme ve Tazmin için Clermont-Ferrant Asbest Kolektifi -

1996: ANDEVA : Asbest Mağdurlarını Savunmak için Ulusal Birlik

'ANDEVA: Asbest Kurbanları için ADALET!'

'Asbest kurbanından dul kaldım.'

'Bizi zehirleyenler hem suçlu hem de sorumludur. Hemen Ceza Hukuku'na göre yargılanmalıdırlar!'

ASBEST FRANSA'DA YASAKLANDI!

- Kanserojen etkileri 20yy.'ın başından beri bilinen asbest, asbest sanayicilerinin neredeyse yüzyıllık kartel ve lobi faaliyetlerin rağmen 1997 yılında Fransa'da TAMAMEN yasaklandı.
- 'Sanayi suçları' ve 'iş suçları' kavramı yerleşti.
- 2000'li yıllardan beri pekçok şirket müdürü ve hissedarı, Fransa Sosyal Sigortalar Kurumu, bazı idari yargı süreçlerinin sonunda da sair devlet kurumları 'asbeste maruziyetin sağlık sonuçlarından' sorumlu tutularak cezalar aldılar.

Fransa La Ciotat Tersanesi - Asbest ve İş Cinayeti Kurbanı **TERSANE İŞÇİLERİ ANITI**

Türkiye’de öncü örgütlenmeler

Kot taşlamacılığının slikozise yolaçtığıının literatüre sokulmasını sağlayan çok yönlü (tıbbi, hukuki, sanatsal vs.) bir kampanya; Nisan 2009’da Kot Ağartma işinin Sağlık Bakanlığı tarafından yasaklanması; hasta işçilerin meslek hastalığı tescili ve davalarının takibi Kot Kuşlama İşçileri Dayanışma Komitesi oluşumu tarafından hayata geçirdi:
<http://www.kotiscileri.org/>

Türkiye’de öncü örgütlenmeler

Havzada sürekli ‘iş güvenliği yürüyüşleri’;
interdisipliner bir yapı olan Tuzla Tersaneler
Bölgesi İzleme ve İnceleme Komisyonu’nun
2007’de hayata geçirilmesi; 2008 Tuzla
Raporu, ‘Yaşam Hakkı’ eksenli 28/29 Şubat ve
16 Haziran 2008 Grevleri, İş Kazalarının
kaydının tutulması ve takibi, İstanbul İşçi
Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi oluşumunun
kurucu üyeliği gibi işçi sağlığı konusunu sürekli
gündeme getiren Limter-İş Sendikası’nın
politikası. www.limteris.net

Türkiye’de öncü örgütlenmeler

31 Ocak 2008 Davutpaşa’da 20 kişinin ölümüne, 117 kişinin yaralanmasına neden olan patlamada ölen ve yaralananların aileleri, Bir Umut Derneği’nin ‘Davutpaşa Çalışma Grubu’ tarafından kapsandı. ‘Davutpaşa Aileleri’ Ceza Davası’na aktif müdahilliği, sorumluluğunu yerine getirmeyen tüm kamu kurumlarının ve işverenlerin yargılanması için yakın hukuki takibi ve sosyal dayanışmayı elden bırakmıyor. Bilgi ve dayanışmasını OSTİM/ İvedik, Van Depremi sonrası Bayram Otel, Bedaş iş kazası mağduru ailelerle paylaşıyor.

<http://www.davutpasayiunutma.org/>

**İstanbul İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği
Meclisi –**

KADIN ÇALIŞTAYI

16 Şubat 2013- Petrol-İş

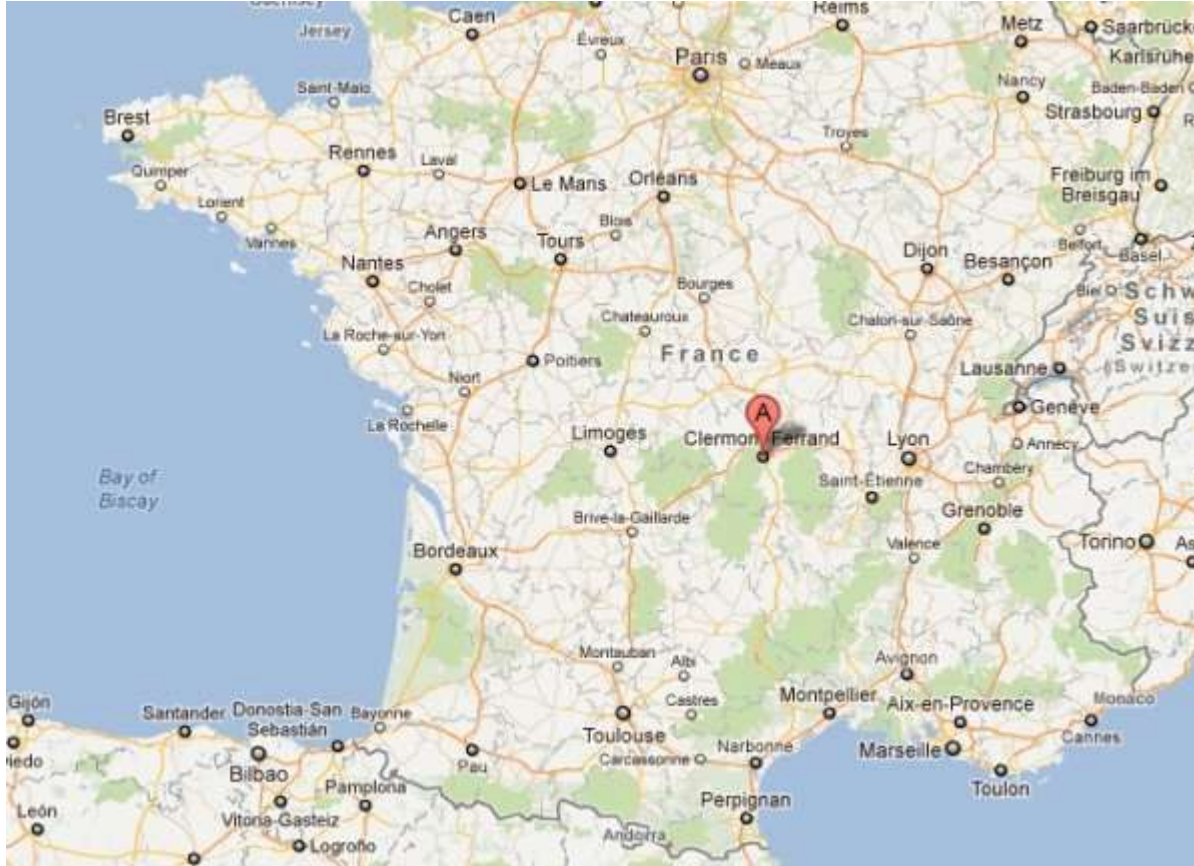
**Fransa'da Asbestin yasaklanmasına yol açan halk
hareketinin öncüler:**

**AMİSOL Asbestli Şerit Fabrikasının Kadın
İşçilerinin Dayanışması**

1974-2013

Aslı Odman – asliodman@gmail.com

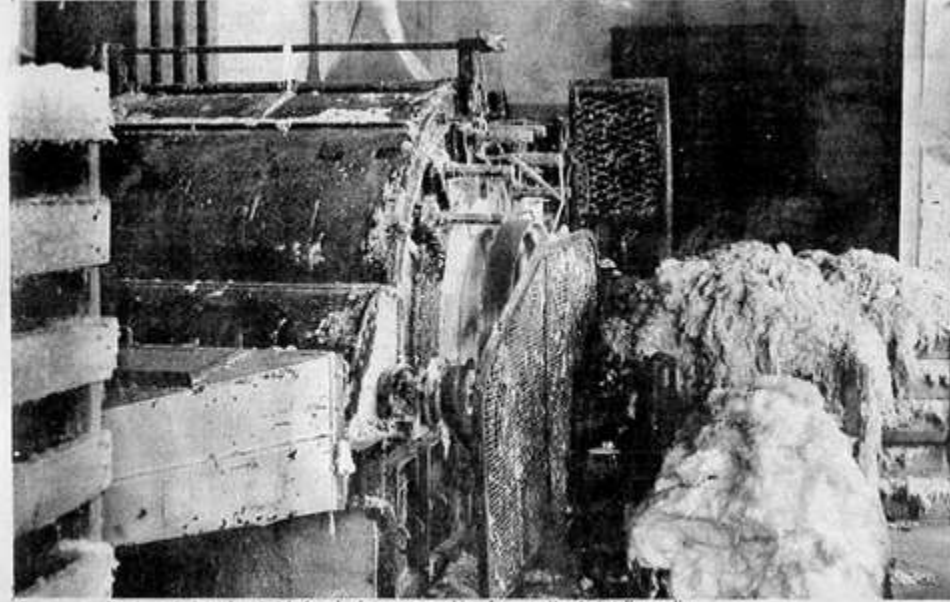
'Fransa'nın içinden' Clermont-Ferrand'da 1909-1974 arası işleyen bir fabrika

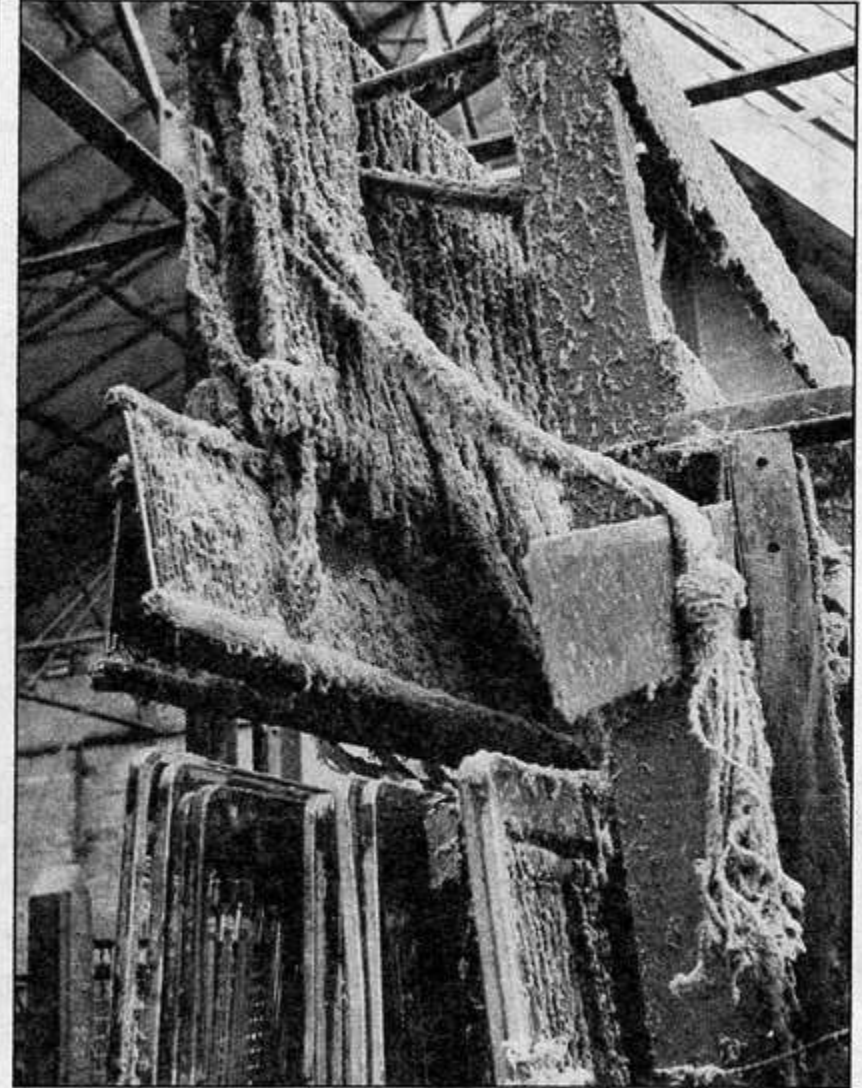

1974'de 271 işçi çalışıyor, on işçinin sekizi kadın, Michelin lastikleri, Fransa elektrik idaresi EDF, Fransa devlet demiryolları SNCF, Deniz Kuvvetleri için **ASBESTLİ*** bant, şilte, örgü şerit üretiyor...

***Türkiye'de henüz 2011 Ocak'ta yasaklandı! Asbestli bina sökümüleri ve kentsel dönüşüm atağı!**

Les paquets d'amiante étaient chargés à la fourche dans cette machine. La poussière était telle que l'on n'y voyait plus rien, la machine une fois en route. (Photo Libération)

Les toiles d'araignée des fibres d'amiante dans l'usine Amisol.

**‘Tabut Fabrikası’ -
‘Utañ Fabrikası’ -
‘Beyaz Cehennem’...
asbestin sanayi tarihi
içindeki dönüşümü:
‘mucize liften’, ‘beyaz
ölüme’**

Kadınların 1970'deki çalışma koşullarına dair tanıklıklar*

- “**Louissette**- Amisol'de çalışmaya başladığımda, örgü şerit işindeydim, yuvarlak örgü şerit, kare örgü şerit... Her şey bunlardan ne yapılmak istendiğine bağlıydı. Deniz Kuvvetleri için kuru amyanttan örgü yapıyorduk. Vagonlarda ek, bağlantı yapmaya yarayan her türden elastik bant ise, doğrudan asbestten yapılıyordu. Uçaklar içinse, yuvarlak örgü şeritler isteniyordu.
- **Josette**- Asbest Amisol'a yığma halinde paketlenmeden geliyordu. Açıkta öğütülüyordu. Üç metre ötedeki insanı göremeyecek kadar tozla kaplıydı ortalık.
- **Louissette**- Asbetsti yaba ile çıkarıyorduk. Yere koyuyorduk. İçine pamuk, pamuk ürünleri karıştırıyorduk. Karıştırma işinde çalışan delikanlılar yapıyordu bunu. El arabaları vardı. Biz bunu dolduruyorduk. Elimizle alıp dolduruyorduk. Sonra asbest eğriliyor, daha sonra da iplik bölümüne gidiyordu.

Kadınların 1970'deki çalışma koşullarına dair tanıklıklar

- **Marie-Antoinette-** Aslında, asbest insanda yaşıyor. Parmağınıza azcık asbest batsa, onu çıkarsalar da o yerine dönüyor. Ve toz... Tüm tozlar kurutuyor, ama bu toz çok daha fazla. Su şişelerimiz de yoktu üstelik.
- **Marie-Jeanne-** Kızlar koridorlara üşüşmüştü. Bir sabah saat beşte, iplik bölümünde toz çeken aletin bir şeyleri patlamıştı. Kıskaçlar gevşemiş. Yani, yukarıda, sabahın beşinde, iplikte, dokunacak malzemenin üstünde bir metre toz vardı. Kızlar bana geldi: 'Marie-Jeanne, gel bak.' Gittim. 'Bu sabah çalışamazsınız, bunların ortadan kalkması gerek' dedim. Kesinlikle çalışılacak durumda değildi. Şef, makineleri çalıştırmak istiyordu. Aşağı gidip şefe, 'Makineleri çalıştırmayacaksınız, kardeleme makinesini çalıştırmayacaksınız, çünkü yukarıda boru çıkmış, her şeyi fırlatıyor' dedim. Şef ise, 'Umrumda değil, çalıştıracağım' dedi. 'Hiçbirini çalıştırmayacaksınız' dedim. Sabahın beşinde birbirimize girdik. Tek seçenek bıraktı bana. Makinelere malzemeyi doldurmak için çok çatalı, büyük yabalarımız vardı. Klasik yabalardan değil. Bana: 'Tabii ki çalıştıracağım' dedi. O makineleri çalıştırmaya giderken ben de dirgeni elime geçirdim: 'Sıkıysa dene...' dedim. Anladın işte, öfke böyle bir şeydi!
- **Josette-** Bize süt dağıtıyorlardı. Çok psikolojik bir şey! Senin sütü içip içmemen umurlarında değildi aslında, sütü almış olman yetiyordu onlara. Panzehirdi. Yani onlar, bütünüyle masumdu. Sana hem zehir hem de panzehir veriyorlardı. İçmek ya da içmemek sana kalıyordu artık. Ama hastalanırsan bu senin suçundu."

1974-76: dönüm noktası

- fabrikanın kapatılma kararının duyulması ile 18 ay süren kapatmaya karşı fabrika işgali başlar: **Amisollu Kadınlar Direniş Kolektifi** kurulur...Çoğu tek başına çocuk büyüten kadın işçilerden oluşur.
- İşgal sırasında altı, 1972-78 arası 43 işçi hayatını kaybeder.
- (bugüne dek 65 Amisol işçisi kanserden ölür.)

- **“Marie-Antoinette- Fabrika işgali, gece gündüz fabrikada olmak demektir bizim için. Michelin'deki gibi dönüşümlü ekipler oluşturduk. Çalışma hayatından dışlandığımızı hissediyorduk. Amyantın yarattığı sorunlar yüzünden ya da kendini davasına adanmış ve her şeyi göze almakta kararlı kadınlar olduğumuzdan, bizi istemediklerinin hemen farkına vardık. Birisi işsiz kaldığında, Sosyal Güvenlik'le ilgili sorunlar yaşadığında, aile yardımı alamadığında hemen aramızdan birilerini seçip sorun neredeyse oraya, sorunu yerinde çözmeye gidiyorduk. Bu tür yöntemleri istemiyorlardı; nihayetinde, bu onlar için çok fazla kolektifti, çok güçlüydü. Hepimiz bir aradaydık. Sadece bir arada olursak dayanabilirdik, bunu biliyorduk.”**

Kolektif, 1974'de Paris
[asbestli!] Jussieu
Üniversitesi'nden
kimyacı/toksikolog Prof.
Henri Pézerat
öncülüğündeki Jussieu
Üniversiteleri Sendikalar
Arası Kolektifi ile buluşur.

Marie-Jeanne- “1976 yılında bir gün, Jussieu'nun bilgili insanları bizimle irtibata geçti; Henry [Pezerat] ve diğerleri. İl sendikası vasıtasıyla. Bize gelince, biz de onları misafir etmeyi çok istiyorduk. Henri hemen, hiçbir şey bilmediğimizin farkına vardı. İçeri girer girmez anladı bunu. Bize sorular sordu. ‘Asbest tehlikeli, bunu biliyor musunuz? Bazı insanlarda bu yüzden akciğer hastalıkları belirdi ve bu hastalıkların asbest kaynaklı olduğu 1972’de kabul edildi’ dedi. Hepsi bu. Bize nasıl söyleyeceğini bilemiyordu... Ve biz, kafamıza çok büyük bir şeyin düşeceğini hissediyorduk. Ben, gerçeği bilmeyi tercih ederim, hazmetmesi zor olsa da. ‘Çekinme, anlat’ dedim. Anlattı. O anlattıkça sandalyeye biraz daha saplanıyorduk sanki. Çok zordu. Ama bulutların içinde... bir rüyada... uyanacağını düşündüğün bir rüyadaydın sanki. Bana dedi ki: ‘Ne dersin, herkese söylemeli miyiz bunları?’ 130 kişiden fazlaydık. ‘Bunu şimdiye kadar bilmediğimize göre biz söylemezsek, kimsenin söylemeyeceği ortada. İşyeri doktoru, bize böyle bir şeyden hiç bahsetmedi. Gene de söylerken temkinli olmalıyız’ dedim...’

Josette- “Eğer bu mesele bu kadar ciddiye, bunu bize söylerlerdi. Abartmayalım. Ama, bunu bize söyleyenler abartıyor. Dedikleri gibiyse durum, sendikacılar bunu şimdiye kadar pekâlâ söylerdi’ diyorduk. Topluma belli bir güvenimiz vardı. Demokrasi içinde... uygarca yaşadığımızı inanıyorduk. ‘Bizi öldürecek halleri yok. Eğer bu kadar ciddiye durum, birisi bunu söylerdi. Örneğin, işyeri doktoru.’ Ama o da kontrole gittiğinde sadece çalışabilir durumda olup olmadığına bakıyordu. **Hiç şu soruyu sormadık: ‘Peki fabrika bunca insanı çalıştırmaya uygun durumda mı?’** Hep tersiydi durum, bizim o zindana gidecek kadar sağlıklı olmamız gerekiyordu. Hiçbir zaman bunun aksi geçerli olmadı. Bu inanılmaz bir şey!”

Josette- “Ama bu aynı zamanda toplumun işçilere bakışıdır. İşçilerin hastalıkları normalmiş gibi algılanır... İşçinin işi, her zaman sakat bırakır. Madenciler ciğerlerini tükürür. Çelik fabrikalarında çalışan delikanlıların parmakları kesiktir. Doğramacıların da parmaklarından birkaçı yoktur. **Mesleğin tüm haritası bedeninizde çizilidir.** Meslek hastalığında yani amyant mağduru olduğunuzda değişecek olan bedeninizdir. Asbest mağduru, yansız bir tamlama değil; bunu kullanmak, çok kullanmak, sabah, öğle, akşam kullanmak gerek. Asbest mağdurları[...] Başkalarının saldırısına uğramış insanlardır.”

- 1981: Asbest işverenleri, asbestin yasaklanmasına karşı bir 'savunma komitesi kurar' [*Daimi Asbest Komitesi CPA*; CGT sendikası da buna katılır!]
- 1995: Amisol Kolektifi CAPER [Önleme ve Telafi İçin Amayant Kolektifi]ni kurar
- 1997: Tüm Fransa'da asbest ile yapılan her işlem yasaklanır, meslek hastalığı olarak kitlesel tazminat ödemeleri başlar.
- 1999: Amisol'un son genel müdürü C. Chopin 'taksirle insan zehirlenme ve ölüme yol açmadan' dava edilir.
- 2013, 8 Şubat: dava sonucu 'kanıt yetersizliği'!

'ANDEVA: Asbest Kurbanları için ADALET!'

'Asbest kurbanından dul kaldım.'

'Bizi zehirleyenler hem suçlu hem de sorumludur. Hemen Ceza Hukuku'na göre yargılanmalıdırlar!'

ASBEST FRANSA'DA YASAKLANDI!

- Kanserojen etkileri 20yy.'ın başından beri bilinen asbest, asbest sanayicilerinin neredeyse yüzyıllık kartel ve lobi faaliyetlerin rağmen, Amisol'lu kadın işçiler kolektifinin herkesin kabul ettiği öncü rolü ile 1997 yılında Fransa'da TAMAMEN yasaklandı.
- 'Sanayi suçları' ve 'iş suçları' kavramı dile getirilebilir oldu.
- Amisol Genel Müdürünün davası, Ceza Hukuku'na göre 'insan hayatını taksirle tehlikeye atmaktan' bir genel müdürün yargılandığı ilk dava oldu.
- Bundan sonrapekçok şirket müdürü ve hissedarı, Fransa Sosyal Sigortalar Kurumu, Çalışma Bakanlığı bürokratları vs. 'asbeste maruziyetin sağlık sonuçlarından' yargılanmaktalar.

..Bu saldırılarla mücadele etmek için, işin riskleri hakkında, bu riskleri bilenlerle bu risklere maruz kalanlar arasında bilgi paylaşımı gereklidir...(ATB, 72)

Josette- Biz yalnız kalırdık, Jussieu yalnız kalırdı ve bu hareket ortaya çıkmazdı. Jussieu entelektüel bilgiye sahipti, Amisol'le de bunu kanıtladı. İki mücadelenin buluşması bomba etkisi yarattı. Bu nedenle işverenlerin bu hareketi kuşatıp kırmaları gerekiyordu. Bu yüzden CPA'yı [Daimî Asbest Komitesi] kurdular. Bunun anlamı şu: **‘İşçiler ve bilenler, bu bilgileri kendi hizmetlerine sunacak durumdaysa, yani bunu hep beraber yaparlarsa, yararız. Eğer bilgiler mağdurlara giderse biz biteriz!’** Bilgileri çarpıtmak için bu kurumu kurdular, oraya kendilerine bağlı doktorlar yerleştirmek için. ‘Asbest, iyi bir şey değil, ama azcık dikkat edersek, bu işi sürdürebiliriz’ diyorlardı. Bu mantık, işçi hareketinde de bir yere denk düşüyordu aslında: Bilime inanmaya. Bilimin her şeyi düzene soktuğu inancına. Bizim bu konudaki düşüncemiz aptalcaydı. Diyorduk ki: ‘İnsanlar ayda yürüyüp tek parça halinde geri gelebiliyorlarsa, bizim de asbestten ölmeden asbest işinde çalışabilmemiz gerek, değil mi?’ Böyle bir mantığın içindeydik; bilimin bizim sorunumuza da çözebileceğine inanıyorduk. Ama bazı şeyleri bilim çözemiyor. Bilim, hiçbir zaman zehrin doğasını değiştirmede; yani, asbest yayılırsa, ölümler de artardı. Bizim de kusurlarımız vardı. 1974 yılında, sendika kültürü hâlâ 1968'in izlerini taşıyordu: ‘Gelip de işçilere ne yapması gerektiğini söyleyecek olanlar akademisyenler değil. O halde lüften kampüsünüze dönün, orada felfesenizi yapın, fabrikalar işçilerindir’ diyorduk. Böyle bir şey de vardı tabii. Ve sendikacılar bize: ‘Bu partizan solcularla işiniz ne?’ diyordu. [...]Hayatta herkesin herkese ihtiyacı var. Bu temel bir veri. Kimsenin kimseye verecek dersi yok. Tam da bu nedenle, patronların gözünden baktığımızda, Jussieu'deki bilim insanlarıyla işçiler arasında güven temeline dayalı bu ilişkiyi ortadan kaldırmak gerekiyordu. Bilenlerin bilmeyenlere gerçeği gösterme borcu vardır. Eğer insanlar eşittir diyorsak, onlara söylemek gerek: ‘Benim için iyi olmayan, senin için de iyi değildir!’ Amyant Jussieu için iyi bir şey değilse, hiçbir yerde iyi değildir. hele fabrikada hiç iyi değildir.”

ÇALIŞMA YAŞAMININ GÜNCEL SORUNLARI

VI. SEMPOZYUM

9 Mayıs 2015 Cumartesi
Kocaeli Ticaret Odası Meclis Salonu
İzmit / KOCAELİ

www.barobirlik.org.tr
www.kocaeli.edu.tr
www.kocaelibaros.org.tr

Taşeron Sistemi'nin İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği'ne Etkileri

Aslı Odman

Mimar Sinan GS Üniversitesi
Öğretim Görevlisi –

İstanbul İSİG Meclisi Gönüllüsü

1. Fransa *Total*, İtalya *Thyssen-Krupp* ve *Eternit* Davaları

- [“Şirket Suçları ve Ceza Hukuku Sistemi: Kıta Avrupası’ndan Tecrübeler”](#),

Yazarlar: **Annie Thébaud-Mony Prof. Dr.**, Institut national de la santé et de la recherche médicale (INSERM - Fransa Ulusal Sağlık ve Tıp Araştırmaları Enstitüsü) ve **François Lafforgue** PhD, Teissonnière-Topaloff-Lafforgue Hukuk Bürosu, Fransa

Yayınlanma Yeri: *Policy and Practice in Health and Safety* Dergisi (11.2.2013) (İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Siyaseti ve Pratiği Dergisi)

B. İtalya – Casale Monferrato / Torino – Eternit Asbest nedeniyle yaşanan çevresel ve insani facia hk.– 13 Şubat 2012 Torino Ağır Ceza Mhk. kararı

- 30 yıl boyunca İtalya'nın 'asbestli çimento başkenti' Casale kasabası, bu ölümcül maddenin nesiller ve çevre üzerindeki kesin ölüme yol açan salgın ile yaşadı.
- Savcılık iddianamesini, kasten adam öldürme veya fiziksel güvenliğe müdahale temelinde hazırlamak yerine, bilinçli olarak – zararlarının elimine edilmesi veya bunlara dair koruyucu önlemlerin alınması gibi-güvenlik önlemlerinin alınmadığı temelinde hazırladı, ki bu ihmalin sonucu çalışanların ya da halkın güvenliğini tehdit eden bir "felakete" dönüşmesi durumunda daha ağır hesaplanmakta idi.

Mahkeme Eternit'in şirket yöneticileri hakkındaki suçlamaları, durum hakkındaki sorumsuz davranıştan doğan yalan beyanlarını (*misrepresentation*) alıntıylaarak onayladı.

Torino'daki Eternit davasında kazanılabilecek olan en önemli yasal prensip, yargıçlar tarafından formüle edilen 'gerçeklerin cezai karakterizasyonu'dur. Zira İtalya'da kasıtsız adam öldürme ve kasıtsız yaralama suçları tüzel kişilikler olan şirket suçlarına uygulanmamaktadırlar.

Bu nedenle Savcı Raffaele Guariniello soruşturmasını esasında çöken binaların verdiği zararların soruşturulması için yasalaştırılmış olan "çevresel felakete sebep olma" suçu ile temellendirdi.

- 13 Şubat 2012'de Torino'da İsviçre Eternit'in eski CEO'su Stephan Schmidheiny ve Belçika Eternit'in eski CEO'su Louis Cartier de Marchienne asbest kurbanlarına karşı işlemiş oldukları suçlardan dolayı 16'şar yıl hapse mahkûm edildiler. İki CEO ayrıca devlet memurluğundan süresiz olarak ve devlet ihalelerine katılmaktan ise 3 sene boyunca men edildiler ve hukuki taraflara yüklü tazminat ödemelerine hükmedildi. 3 Haziran 2013 tarihinde Torino Temyiz Mahkemesi bu kararı, Stephan Schimdheiny'nin çevre felaketine yol açmaktan suçluluğunu da dâhil ederek onayladı.

Devamen...somutlama ihtiyacı...

- 2016-2018 İş Cinayetleri Almanakları'nda 'ASBEST' alt raporları
- 2018-2020 Mekanda Adalet Derneği kamu spotu, yaz okulu, beyond.istanbul Dergisi 'Kentsel Politik Ekoloji sayısında 'Asbest Risk Haritaları: Kadıköy ve Gaziosmanpaşa' denemeleri

Asbestten kaçış yok!

Asbest minerali olan bir köyde, Hafik'te, Orhaneli'de, Gökçebel'de yaşamıyorsan da asbestten kaçış yok!

Asbest işleyen bir fabrikada, Ankara Havagazı'nda, Tuzla Tersaneler Bölgesi'nde, bir asbest madeninde, Yalova'da, Mihaliççık'ta, Bitlis'te, Tokat'ta işçi olarak çalışmadıysan da asbestten kaçış yok!

Yaklaşık bin köye İller Bankası'nın asbestli su borularını döşemiş bir belediye işçisi değilsen de asbestten kaçış yok!

Asbestli su borusu döşenmiş mahallelerde, köylerde yaşamıyorsan da asbestten kaçış yok!

Asbestli çatı, levha, yağmur borusu içeren bir okulda, spor salonunda, kültür merkezinde, başka bir kamu binasında çalışmadıysan da asbestten kaçış yok!

Asbestli kömür sobası, soba yalıtım paneli kullanmadıysan da asbestten kaçış yok!

Asbestli inşaat malzemelerini, *eternit* çatıları, *marley* yer karolarını, asbestli çimentodan yağmur borularını, pencerelerini monte eden bir işçi değilsen de asbestten kaçış yok!

Asbestli malzeme kullanarak senelerce yangınla mücadelede girmiş bir itfaiyeci değilsen de asbestten kaçış yok!

Baban asbest içeren hammaddeyle üretim yapıp, asbest lifli kıyafetleriyle eve gelip, öldürücü lifleri siz çocuklarına saçmadıysa da asbestten kaçış yok!

Asbestli balataların söküldüğü hurda işkolunda çalışmadıysan da asbestten kaçış yok!

Asbestli inşaat malzemelerinin hafriyatını taşıyarak ekmeğini kazanan bir kamyon şoförü değilsen de asbestten kaçış yok!

O asbestli molozların yığıldığı yerlere yakın oturmadıysan, o çöpleri karıştırıp ekmeğini aramadıysan da asbestten kaçış yok!

Mahallene kentsel dönüşüm geldi!

"En sonunda" mahallendeki asbestli su boruların değişiyor!

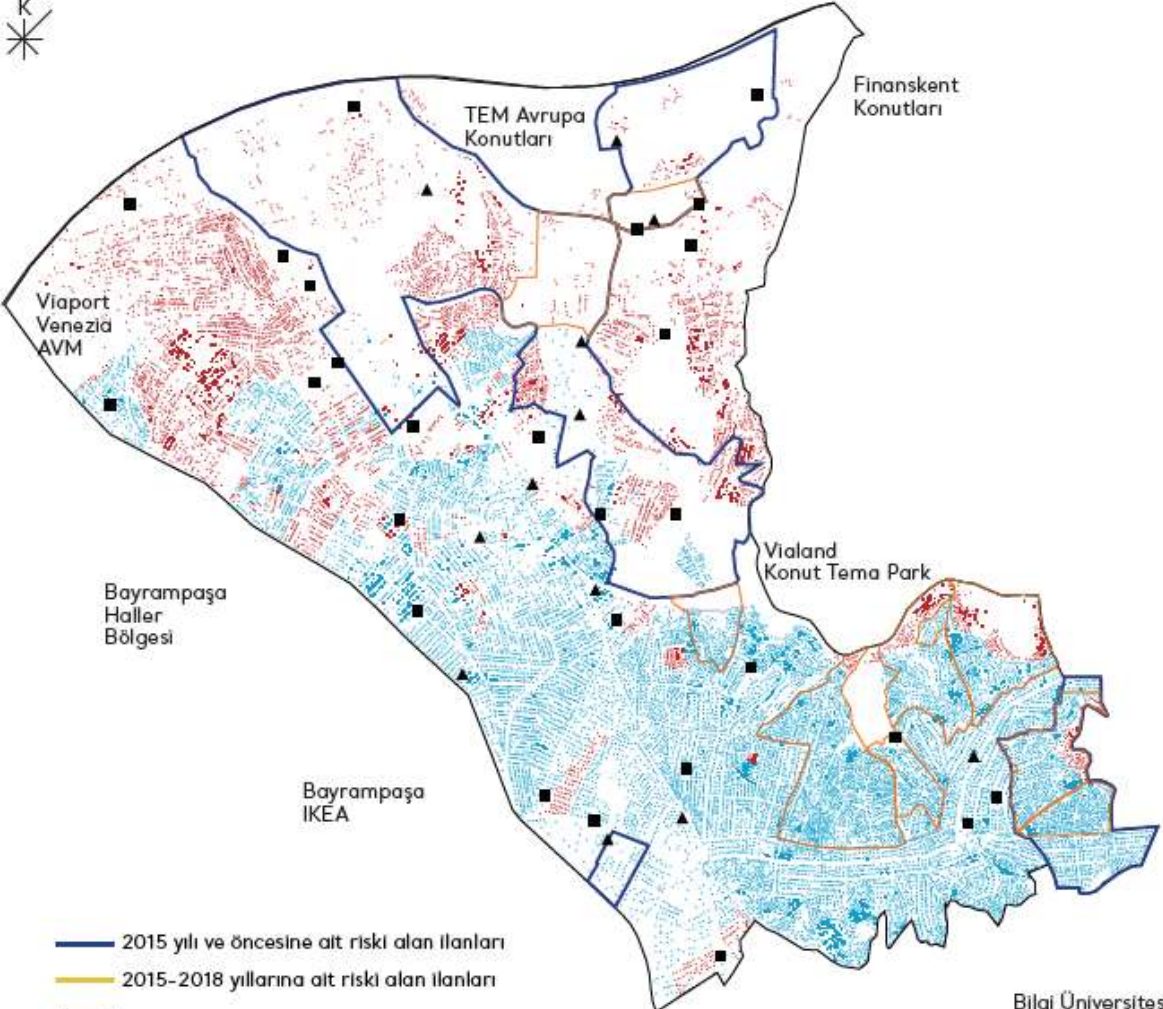
Asbest sana da geldi!

Asbest Risk Haritası

GAZİOSMANPAŞA

Araştırma: Cemre Kara, Murat Tülek, Selin Yazıcı
Veri görselleştirme: Cemre Kara, Selin Yazıcı

- 2015 yılı ve öncesine ait riskli alan ilanları
- 2015-2018 yıllarına ait riskli alan ilanları
- 1970 yılında kadar yapılaşan bölgeler
- 1970-82 yılları arasında yapılaşan bölgeler
- TEM İstanbul-Edirne Otoyolu
- Okullar
- ▲ Hastaneler

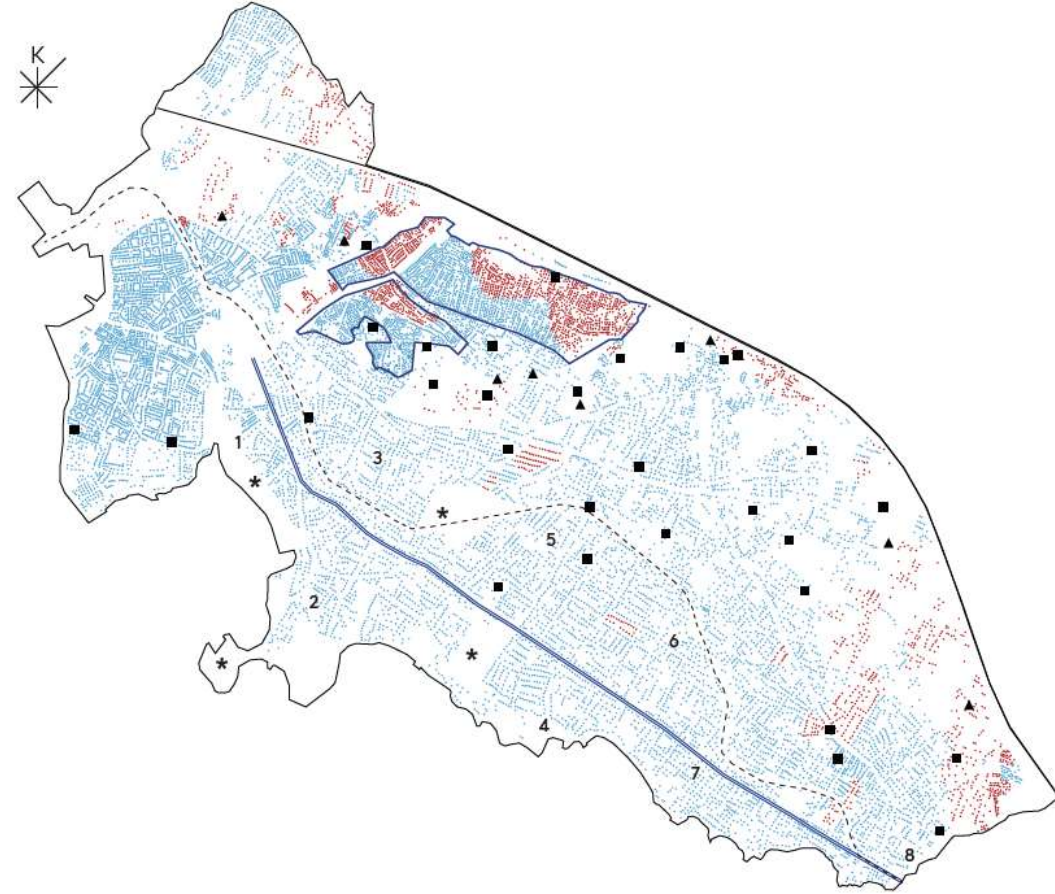
500 m

Asbest Risk Haritası

KADIKÖY

Araştırma: Cemre Kara, Murat Tülek, Selin Yazıcı
Veri görselleştirme: Cemre Kara, Selin Yazıcı

— 2015 yılı ve öncesine ait riskli alan ilanları

1966 yılında kadar yapılaşan bölgeler

1966-82 yılları arasında yapılaşan bölgeler

— E5 Karayolu

— Bağdat Caddesi

--- Tren Yolu

■ Okullar

▲ Hastaneler

* Parklar

1-8 2012-2017 arasında riskli binaların ilan edildiği mahalleler. Yıkılan bina sayısı: 2000

1 Zühtüpaşa

2 Fenerbahçe

3 Feneryolu

4 Caddebostan

5 Göztepe

6 Erenköy

7 Suadiye

8 Bostancı

1000 m

YIL	ÜRETİM	İTHAL	İHRAC	YEKUN YURTİÇİ TÜKETİM
1940	88	-	-	88
1950	245	10	28	227
1960	216	470	5	682
1970	1.685	7.546	-	9.231
1975	15.496	16.357	-	31.853
1980	8.882	16.671	-	25.553
1985	29.039	25.544	-	54.583
1990	-	26.259	-	26.259
1995	-	25.471	-	25.471
1996	-	26.863	-	26.863
1997	-	33.725	-	33.725
1998	-	9.757	-	9.757
1999	-	17.108	60	17.048
2000	-	27.569	-	27.569
2001	-	5.315	5	5.310
2002	-	13.564	3	13.561
2003	-	13.552	42	13.510
2004	-	13.509	-	13.509
2005	-	12.576	-	12.576
2006	-	5354	1	5.353
2007	-	252	-990	-738
2008	-	585	-685	-100
2009	-	0,03	-0,49	-0,46
2010	-	-	-2.567	-2,57

Bir yerden başlamak, hemen şimdi, hedef somutlayarak, 'kampanya' mantığı:

- Türkiye'nin asbest maden, depolama, üretim alanlarında 'geçmişinin haritalanması, güvenli bertaraf kampanyaları
- Aliğa Gemisöküm Bölgesi (önümüzdeki gündem: Sao Paolo Gemisi)
- ABÇ boruları haritaları ve güvenli bertaraf kampanyaları
- Kentsel dönüşüm alanları
- Deprem sonrası yıkım alanları (İzmir, Elazığ, Van)
- Amyant ticaretinin halen devam ediyor oluşu
- Endüstri mirası güvenli bertarafı
- Talk pudraları ve çocukların sağlığı (tüketici tepkisi!)

Uluslar arası İşbirlikleri, Taban hareketleri, 'doğal müttefikler':

- ABREA, Brezilya: <https://www.abrea.org.br/>
- Basel Action Network, Brüksel: <https://www.ban.org/>
- NGO Shipbreaking Platform, Brüksel: <https://shipbreakingplatform.org/>
- Ban Asbestos Fransa <http://www.ban-asbestos-france.com/>
- International Ban Asbestos: <http://ibasecretariat.org/>
- Henry Pézérat Derneği, Fransa: <https://www.asso-henri-pezerat.org/english-who-we-are-what-we-stand-for/>
- Hazards Campaign, Birleşik Krallık (Dergisi: Hazards Magazine: <https://www.hazards.org/asbestos/>)

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_anti-asbestos_organizations

Aşağıdakiler, asbest kullanımını yasaklamaya ve toplumda asbeste bağlı hastalıklar hakkında bilgi ve farkındalık geliştirmeye yönelik çabalarla ilgili küresel ve yerel kar amacı gütmeyen kuruluşlardır. Bunlar genellikle eski asbest işçileri, asbest maruz kalan kişiler vefat eden asbest işçilerinin hayatta kalan aile üyeleri tarafından organize edilen toplum temelli gruplardır.

- Asociacion Argentina de Expuestos al Amianto (Argentina)^[1]
- Brazilian Asbestos Association (Associação Brasileira do Amianto)^[2]
- Association Belge des Victimes de l'Amiante / Asbest in Belge: Vereniging van Asbestslachtoffers (ABEVA, Belgium)^[3]
- Ban Asbestos France (France)^[4]
- Associazione Familiari Vittime Amianto (Italy)^[5]
- Banjan (BANJAN: Ban Asbestos Network Japan)^[6]
- [Asbestos Disease Awareness Organization](#) (USA)
- [Indonesia Ban Asbestos Network \(INA-BAN\)](#)
- [Local Initiative for OSH Network - Indonesia](#)
- [Union Aid Abroad - APHEDA](#) (Australia)
- [International Ban Asbestos Secretariat list of associations, updated on November, 2011](#) (UK):
http://ibasecretariat.org/lka_gp_list.php